

دانشگاه شهید چمران اهواز
معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی
طرح درس ویژه درس های تحصیلات تکمیلی دانشگاه

آدرس ایمیل: a.fazlara@scu.ac.ir m.ghaderi@scu.ac.ir	مرتبه علمی: -استاد -استادیار	نام و نام خانوادگی استاد: - علی فضل آرا - مریم قادری قهفرخی
نیمسال تحصیلی: دوم ۱۴۰۲-۱۴۰۱	گروه: بهداشت مواد غذایی	دانشکده: دامپزشکی
تعداد واحد: ۲ واحد نظری	نام درس: آلودگی محیطی مواد غذایی	دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد
<p>جایگاه درس در برنامه درسی دوره:</p> <p>انواع آلودگی هائی که در محیط زیست وجود دارند ممکن است در طول رشد، جمع آوری، حمل و نقل، انبار کردن و ذخیره سازی، فرآوری و مصرف وارد محصولات غذایی شوند و این محصولات را نا سالم سازند. لذا این درس به بحث و بررسی انواع آلودگی های محیطی در مواد غذایی، روش های کاهش آلودگی و استانداردهای لازم درباره این آلودگی ها می پردازد.</p>		
<p>هدف کلی:</p> <p>فراگیری انواع آلودگی های محیطی در مواد غذایی، روش های کاهش آلودگی و استانداردهای لازم در باره این آلودگی ها</p>		
<p>اهداف یادگیری</p> <ul style="list-style-type: none"> - مقدمه ای بر آلودگی های محیطی و منابع آلودگی در مواد غذایی - آلودگی های رادیو اکتیو: منابع تولید، راه های آلودگی، اثرات فرآوری مواد غذایی بر میزان آن ها، روش های کاهش و رفع آلودگی و استانداردهای مواد رادیواکتیو در آب و مواد غذایی - آلودگی های فلزی کم مقدار: فاکتورهای موثر بر توکسیسیتی فلزات سنگین، چگونگی و میزان ورود فلزات مهم از طریق محیط زیست به مواد غذایی و بدن و راه های جلوگیری از آلودگی های مواد غذایی - آفت کش ها در مواد غذایی: چگونگی ورود آفت کش ها به بدن از طریق مواد غذایی و سرنوشت آن ها در بدن، اثرات فرآوری و پخت مواد غذایی بر باقیمانده آفت کش ها در مواد غذایی، مقررات و مسائل قانونی، روش های آنالیز آفت کش ها در مواد غذایی، استراتژی کاهش دادن وقوع آلودگی مواد غذایی به آفات کش ها - انواع ترکیبات پلی کلرینه، دیوکسین، هیدروکربن های آروماتیک، نفت و سایر آلاینده های هیدروکربنی در مواد غذایی: چگونگی انتقال آن ها از طریق مواد غذایی به انسان و خطرات بالقوه آن ها، روش های اندازه گیری هیدروکربن ها در مواد غذایی و کنترل کیفی آن ها - ارزیابی ریسک آلودگی های محیطی در مواد غذایی: جنبه های عمومی ارزیابی ریسک و مواد مربوط به مدیریت ریسک این آلودگی ها در مواد غذایی و محیط 		
<p>رفتار ورودی:</p> <p>این درس جزء دروس اختصاصی و الزامی است که بصورت ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی ارائه خواهد شد. و دانشجویان با انواع آلودگی های محیطی در مواد غذایی، روش های کاهش آلودگی و استانداردهای لازم در باره این آلودگی ها آشنا خواهند شد.</p>		

مواد و امکانات آموزشی:

- تدریس با استفاده از پاورپوینت انجام می‌شود.
- از فیلم‌های کمک آموزشی و کتاب‌های آموزشی فارسی و لاتین نیز استفاده خواهد شد

روش تدریس:

- سخنرانی استاد
- ارائه پاورپوینت توسط استاد
- ارائه فیلم‌های آموزشی
- سمینار کلاسی شامل تعیین موضوع سمینار کلاسی برای هر فرد در اولین جلسات و نظارت بر روند آماده‌سازی مطالب
- پرسش و پاسخ در کلاس

وظایف دانشجو:

- حضور مفید، منظم و فعال در کلاس
- رفع ابهامات و بیان سوال در کلاس
- ارائه سمینار کلاسی
- مطالعه‌ی مباحث تدریس شده و آمادگی برای شرکت در کوئیزهای کلاسی
- شرکت در پرسش و پاسخ‌های کلاسی
-

شیوه آزمون و ارزیابی:

حضور مرتب و فعال در کلاس	۵ نمره
کوئیزهای کلاسی	۱۰ نمره
سمینار کلاسی	۱۰ نمره
امتحان پایان ترم از نوع امتحان کتبی	۷۵ نمره

نمره ۱۰۰ جمع

1. Bassett, W.H. Clays Hand book of Environmental Health. Eighteenth edition, E & FN SPON. Taylor & Francis Group London, latest edition.
2. Cabrera, C, M.L. Lorenzo. And M.C. Lopez. Lead and cadmium contamination in dairy products and its repercussion on total dietary intake, Food Chemistry, 43: 1065- 1606.
3. Hu, H. The Environment and human health: Human health and heavy metals exposure. Micheal McCally, MIT Press, latest edition.
4. Mahindru, S.N. Food Contaminants- origin, propagation and analysis. A.P.H. Publishing Corporation, New Dehli, India, latest edition.
5. Moffat C.F, and whittle K.J . Environmental contaminants in food. CRC Press, latest edition
6. Salvato, J.A. Environmental engineering and Sanitation. Fourth Edition. A Willey- Inter Science publication. John Willey & Sons, Inc. New York, latest edition

هفته اول

- ۱- آشنائی دانشجو با سر فصل های درس و اهداف کلی آن
- ۲- استفاده از پیشنهادات دانشجویان در زمینه‌ی مباحث مطرح شده و شیوه تدریس در راستای بهبود یادگیری
- ۳- مقدمه‌ای بر انواع آلودگی‌های موجود در موادغذائی (منشاء غذائی و زیست محیطی)
- ۴- آشنائی با آلودگی‌های زیست محیطی در مواد غذائی و طبقه بندی آنها

هفته دوم

- ۱- مقدمه ای بر مواد رادیو اکتیو
- ۲- دسته بندی مواد رادیو اکتیو
- ۳- راه های ورود مواد رادیو اکتیو به طبیعت

هفته سوم

- ۱- تعریف آفت کش ها
- ۲- طبقه بندی آنها
- ۳- مواد غذائی در معرض آلودگی با آفت کش ها
- ۴- آلودگی با آفت کش ها در مراحل مختلف تهیه، فرآوری و تولید و عرضه‌ی مواد غذائی

هفته چهارم

- ۱- ادامه مبحث مواد رادیو اکتیو
- ۲- راه های آلودگی مواد غذایی به مواد رادیو اکتیو
- ۳- اثرات فراوری مواد غذایی بر مواد رادیواکتیو

هفته پنجم

- ۱- حشره کش ها و دامنه‌ی کاربرد آنها
- ۲- طبقه بندی حشره کش ها
- ۳- مقایسه‌ی حشره کش های طبیعی و سنتزی

هفته هشتم

- ۱- ادامه مبحث مواد رادیو اکتیو
- ۲- روش های کاهش و یا حذف آلودگی رادیو اکتیو از مواد غذایی
- ۳- استانداردهای ملی و بین المللی در مورد مواد رادیو اکتیو در مواد غذایی
- ۴- حد مجاز باقیمانده مواد رادیو اکتیو در آب و مواد غذایی

هفته هفتم

- ۱- حشره کش های ارگانوکلره
- ۲- آشنائی با ساختار شیمیائی، دامنه کاربرد، طبقه بندی
- ۳- ویژگی های فیزیکی شیمیائی و پایداری آنها در طبیعت و بدن انسان
- ۴- روش ها کاهش آلودگی به این حشره کش ها
- ۵- آشنائی با انواع حشره کش های متداول ارگانوکلره مورد استفاده در فعالیتهای کشاورزی
- ۶- استانداردهای جهانی و ملی در زمینهی میزان مصرف آنها

هفته هشتم

- ۱- تعریف فلزات سنگین
- ۲- اهمیت فلزات سنگین از دیدگاه محیط زیست و سلامت
- ۳- آمارهای مربوط به حجم فلزات سنگین ورودی به محیط زیست ناشی از فعالیتهای مختلف

هفته نهم

- ۱- حشره کش های ارگانوفسفره
- ۲- آشنائی با ساختار شیمیائی، دامنه کاربرد، طبقه بندی
- ۳- ویژگی های فیزیکی شیمیائی و پایداری آنها در طبیعت و بدن انسان
- ۴- روش ها کاهش آلودگی به این حشره کش ها
- ۵- آشنائی با انواع حشره کش های متداول ارگانوکلره مورد استفاده در فعالیتهای کشاورزی
- ۶- استانداردهای جهانی و ملی در زمینهی مصرف آنها

هفته دهم

- ۱- ادامه مبحث فلزات سنگین
- ۲- توکسیستی فلزات سنگین در انسان و حیوان
- ۲- فاکتورهای موثر بر توکسیستی فلزات سنگین

هفته یازدهم

- ۱- کاربامات‌ها و پرتروئیدها
- ۲- آشنائی با ساختار شیمیائی، دامنه کاربرد، طبقه بندی
- ۳- ویژگی‌های فیزیکی شیمیائی و پایداری آن‌ها در طبیعت و بدن انسان
- ۴- روش‌ها کاهش آلودگی به این حشره کش‌ها
- ۵- آشنائی با انواع حشره کش‌های متداول ارگانوکلره مورد استفاده در فعالیت‌های کشاورزی
- ۶- استانداردهای جهانی و ملی در زمینه‌ی مصرف آن‌ها

هفته دوازدهم

- ۱- ادامه مبحث فلزات سنگین
- ۲- منشأ فلزات سنگین در مواد غذایی
- ۳- آلودگی مواد غذایی به فلزات سنگین
- ۴- تاثیر فرآوری و صنایع غذایی بر میزان فلزات سنگین در محصولات غذایی مختلف

هفته سیزدهم

- ۱- ترکیبات پلی کلرینه، دیوکسین‌ها، هیدروکربن‌های آروماتیک
- ۲- آشنائی با ساختار شیمیائی و طبقه بندی و سمیت آن‌ها برای انسان
- ۳- ویژگی‌های فیزیکی شیمیائی و پایداری آن‌ها در طبیعت و بدن انسان
- ۴- نحوه پیدایش آن‌ها در مواد غذایی
- ۵- روش‌های کاهش تشکیل آن‌ها در حین فرآوری و تولید مواد غذایی

هفته چهاردهم

- ۱- ادامه مبحث فلزات سنگین
- ۲- چگونگی راه یابی فلزات سنگین به مواد غذایی
- ۳- راه‌های جلوگیری و کاهش آلودگی مواد غذایی به فلزات سنگین
- ۴- مکانیسم حذف و کاهش فلزات سنگین در مواد غذایی

هفته پانزدهم

- ارزیابی ریسک آلودگی‌های محیطی در مواد غذایی
- جنبه‌های عمومی ارزیابی ریسک و مواد مربوط به مدیریت ریسک این آلودگی‌ها در مواد غذایی و محیط

هفته شانزدهم

- ۱- ادامه مبحث فلزات سنگین
- ۲- استانداردهای ملی و بین‌المللی در مورد فلزات سنگین در مواد غذایی
- ۳- گزارشات موردی از مشکلات ایجاد شده ناشی از فلزات سنگین و عوارض مربوطه در ایران و جهان